

La proposta de nou Estatut no força imperativament ni és una via indirecta d'un canvi en la Constitució, però sí que obre pistes sobre en quina direcció es podria fer evolucionar el model, el que és no sols legítim sinó lleial i més quan es fa des de dins del propi model i amb voluntat indeclinable de restar formant-ne part.

A propòsit del nou Estatut

Lídia Santos

Introduiré aquest article prenent en préstec la cita d'una anècdota amb la que vaig ensopegar aquest estiu. Segons sembla, el físic L. Szilard va explicar a un amic que es proposava escriure un diari amb la idea de «registrar els fets per a que Déu se n'informi»; en comentar-li l'amic si no creia que Déu ja els coneixia, el físic va respondre: «Sí, Déu els coneix, però no coneix aquesta versió dels fets».¹

La cita pot ser una pertinent manera d'arrencar unes primeres consideracions sobre la proposta de nou Estatut perquè durant aquest darrer any i mig s'ha escrit molt sobre l'Estatut, particularment en la premsa, i també se n'ha parlat molt, en contínues taules rodones, tertúlies i debats i, sobretot, en les ineludibles rodes de premsa que tocava fer després de cada sessió de la Ponència de l'Estatut, en les que tots ens explicàvem de manera que quasi mai semblava que sortíssim de la mateixa reunió ni lligava gaire el que es deia amb el que en realitat havia passat. Probablement, la necessitat en aquestes rodes de premsa de marcar un perfil partidista i llençar missatges al propi electorat ha contribuït encara més a distorsionar un treball que, per ser efectiu, vol sobretot rigor i poques concessions a la galeria. Per raons òbvies, no ha pogut ni podia ser.

Ara, un cop finalitzat el procés amb la votació al Ple, el passat 30 de setembre, de la proposta d'Estatut avalada per 120 vots favorables i 15 vots en contra, lliurada la proposta al Congrés de Diputats i a les portes de la seva presa en consideració prevista pel 2 de novembre, amb la seguretat de la seva admissió i tramitació, potser sigui hora d'explicar la nostra visió de com han anat les coses, dels fets i dels continguts.² En qualsevol cas, i tal com ha estat fins ara el capteniment del Grup Parlamentari i del PSC al llarg de tot el procés, la discreció haurà de continuar guiant-nos amb l'objectiu d'afavorir l'entesa i l'aprovació definitiva del nou Estatut.

Diputada GPS-CpC

63

En l'interval que va de l'aprovació per aclaparadora majoria de la proposta d'Estatut per part del Parlament de Catalunya, el passat 30 de setembre, i la seva presa en consideració per part del Congrés de Diputats, prevista pel 2 de novembre, l'autora, membre de la Ponència estatutària en representació del grup parlamentari PSC-CpC, fa en aquest article una crònica personal, gairebé a peu d'obra, de les dificultats que han anat sorgint al llarg del trajecte i que ens permet entreveure com aquestes han anat variant en funció del moment i de l'àmbit –català o espanyol, a vegades ambdós– en què s'han plantejat. El resultat és un relat que aplega fets i reflexions d'un testimoni de primera mà d'un episodi especialment complex de la nostra història contemporània, escrit amb l'obligada discreció que reclama l'objectiu indefugible d'afavorir l'entesa i de que el nou Estatut s'aprovi definitivament.

El Grup Socialista-CpC i el PSC han treballat en tot moment per aconseguir aquest resultat favorable que no ha estat sempre evident. En alguns moments, particularment en el mes de juliol, les coses no estaven gens clares i es va córrer el risc de que CiU aconseguís l'objectiu d'impeidir que sortís endavant el nou Estatut. Al setembre, un cop publicat el dictamen del Consell Consultiu sobre la constitucionalitat de la proposta d'Estatut i iniciades les rodes de contacte impulsades pel president de la Generalitat, Pasqual Maragall, amb els líders dels grups parlamentaris, s'obriren més camins per a l'esperança, tot i que res en la negociació pendent va ser fàcil, i finalment es culminà el treball amb uns resultats que són el seu millor aval. Al final, efectivament, s'imposà la màxima *gramsciana* que aconsella vèncer el pessimisme de la raó amb l'optimisme de la voluntat.

L'aprovació, com és ben conegut, precisa de l'indispensable vot favorable d'una majoria de dos terços de la Cambra, el que significa que els dos grups majoritaris, CiU i PSC, son imprescindibles per a que pugui ser aprovat l'Estatut, el que essent –com es comprova– una dificultat també és una garantia. En aquest sentit, els socialistes sempre varem considerar els nostres 42 vots com a vots en positiu per construir la majoria de suport a l'Estatut, mentre que per a Convergència els 46 vots del seu grup eren considerats i publicats com a veto i majoria de bloqueig.

Aquesta era una posició impossible sempre que es mantingués la cohesió del tres grups que donen suport al govern però clarament factible si aconseguien una esquerra en aquesta cohesió, a la qual es van aplicar i quasi aconseguir el mes de juliol. El capteniment de CiU era clar i, alhora, el d'ERC, molt pendent –sobretot en el tram final del procés en Ponència– dels moviments de la primera i de les fluctuacions de les enquestes d'opinió. És en aquesta clau que cal interpretar

Per als socialistes, el compromís de reformar l'Estatut ve de lluny.

Ja fa quasi 10 anys, a les autonòmiques de 1995, Joaquim Nadal ho portava al programa electoral de la candidatura del PSC que encapçalà. Es reiterà després en el programa electoral de 1999, essent ja candidat Pasqual Maragall, i també en el de 2003.

l'estranya votació que, per aprovar el Dictamen de la Proposta,³ es va produir a la Comissió d'Organització i Administració de la Generalitat (Primera) del Parlament el 29 de juliol de 2005.

La votació i el subseqüent dictamen de la Comissió eren tributaris dels plantejaments i propostes que en els darrers dies de debat i negociació del grup de treball de la Ponència van capgirar la lògica de la reforma i distorsionar les majories.⁴ Això va permetre al grup que –per si de cas– va posar ous en totes les cistelles afirmar de manera frívola que aquell Estatut era seu en un 90% o a un altre grup dir que era un Estatut nacionalista. En definitiva, partidisme i propaganda en lloc de patriotisme i respecte pel país real i per l'interès general.

Al setembre, el Dictamen del Consell Consultiu va tenir la virtut d'amalgamar el bloc dels partits de govern i reduir el marge de maniobra del CiU, tot i que les desqualificacions envers el dictamen del Consell Consultiu i envers aquest intentessin mantenir l'escletxa. El finançament fou l'últim reducte i el pretext per donar el tomb al sentit del seu vot. I com era d'esperar, i és habitual segons diuen els experts en aquesta mena de negociacions, fins l'últim minut del Ple, amb tota la escenificació necessària, no es decantaren les posicions de la federació nacionalista.

El 5 de setembre de 2005, el Consell Consultiu lliurà el Dictamen que tots els grups parlamentaris li van sol·licitar per examinar l'adequació de la proposta d'Estatut a la Constitució. Fins aquí podríem dir que és un tràmit usual en el procés d'elaboració de les lleis, però en aquest cas concret, a més, els partits havien descarregat part de les seves responsabilitats en el Consell i el van voler convertir en àrbitre de les discrepàncies que no havien estat capaços de resoldre per la negociació i l'acord, el que segurament explica –però no justifica– les crítiques posteriors.

Al final i afortunadament, els criteris del Consell van ser majoritàriament acollits i corregides les inconstitucionalitats que la institució observava en el text. Des del punt de vista del PSC, que els grups parlamentaris i les forces polítiques que els hi donen suport l'assumissin i incorporessin a desgrat de poder mantenir legítimament alguna discrepància, com és el nostre cas, era la millor garantia per a l'Estatut. Les esmenes que el Grup parlamentari PSC-CpC ha presentat i defensat acollint el Dictamen⁹ reflecteixen aquesta posició que és, ensems, pragmàtica –s'ha revelat com la millor per afavorir l'acord a Catalunya i per reforçar la nostra posició per la negociació al Congrés de Diputats– alhora que ha volgut expressar el degut respecte a les institucions del país que, en definitiva, no és res més

que respecte pel país mateix i per les regles de joc democràtic.

1. El procés de la reforma

Han passat poc més de 25 anys des de que aquell bon invent que va ser l'Estat de les Autonomies es posés en marxa i hagi estat experimentat al llarg d'aquests anys amb prou bons resultats per al conjunt d'Espanya i per a Catalunya. La consolidació de la democràcia, els canvis socials, econòmics, culturals, la vertebració territorial, etc., que s'ha produït han transformat profundament el país i també els seus ciutadans. Els canvis han estat tan intensos que esdevenen ara la principal i més evident raó que justifica la necessitat d'adaptar el marc a les noves realitats i requeriments.

Cal donar un nou i qualitatiu impuls al model desenvolupant, avançant i aprofundint els elements federalitzants que la pròpia Constitució ja conté i també corregir les evidents disfuncions del sistema, en particular la laminació de les competències autonòmiques, la rèmora en els traspasos o els dèficits del sistema de finançament. És a aquestes coses que la proposta de nou Estatut vol donar resposta.

Si bé des de Catalunya, igual que des d'altres àmbits, s'afirma que calen reformes en la Constitució –en particular adoptant un model de Senat de representació territorial que podria esdevenir l'àmbit multilateral per excel·lència que resolgués moltes de les qüestions d'articulació Estat-Autonomies ara clarament problemàtiques–, la proposta de nou Estatut no força imperativament ni és una via indirecta d'un canvi en la Constitució, però sí que obre pistes sobre en quina direcció es podria fer evolucionar el model, el que és no sols legítim si no lleial i més quan es fa des de dins del propi model i amb voluntat indeclinable de restar formant-ne part.

En aquest sentit es podria concloure que, un cop superat amb total normalitat el test de les al-

Cal donar un nou i qualitatiu impuls al model de l'Estat de les Autonomies desenvolupant, avançant i aprofundint els elements federalitzants que la pròpia Constitució ja conté i també corregir les evidents disfuncions del sistema, en particular la laminació de les competències autonòmiques, la rèmora en els traspassos o els dèficits del sistema de finançament.

66

ternances en el govern, com ja s'ha fet diverses vegades a Espanya i ara també a Catalunya, si aquest procés que ara s'està encetant de reforma en profunditat dels estatuts i amb la posterior reforma de la Constitució s'aconseguís dur a terme amb normalitat i sense dramatismes ni sacralitzacions, com al final passarà tot i algunes lògiques tensions, aleshores i només aleshores podrem dir amb tota seguretat que la democràcia s'ha consolidat de manera plena i definitiva a Espanya.

Malgrat que la reforma de l'Estatut fos ja una necessitat evident anys enrere,⁶ el partit que va ocupar el Govern de la Generalitat durant més de 23 anys, més inclinat al tacticisme i als rèdits im-

mediats que això li reportava, mai no va voler afrontar-la, fins al punt de plegar-se dòcilment a l'exigència del PP en aquest sentit, a canvi del seu suport parlamentari al darrer mandat del president Jordi Pujol.

Sobta molt, ara, l'ús que fan d'una retòrica abrindada que faria les delícies de qualsevol especialista en semiòtica o, per què no, en psicoanàlisi. Com també sobta que reiteradament hagin situat les seves propostes fora de la Constitució, excepte per la evidència que la temptació d'impedir un nou Estatut els hi ha pesat molt i només un càlcul dels costos que els hi podria suposar un vot negatiu els ha fet canviar.

Per als socialistes, el compromís de reformar l'Estatut venia de lluny. Ja fa quasi 10 anys, a les autonòmiques de 1995, Joaquim Nadal ho portava al programa electoral de la candidatura del PSC que encapçalava. Es reiterà després en el programa de 1999, essent ja candidat Pasqual Maragall, i també al programa electoral del 2003. Finalment, un cop guanyades les eleccions autonòmiques de novembre del 2003, i format govern amb ERC i IC-V sobre la base del Pacte del Tinell que incloïa aquest compromís, un dels primers acords que va adoptar el Parlament tot just constituït va ser la d'anomenar, el febrer del 2004, la Ponència redactora de l'Estatut⁷ que d'immediat es posà a treballar.

De bon començament, ja va quedar clar que la tasca de reforma de l'Estatut no seria fàcil, tot i que també es donaven i es donen unes condicions i circumstàncies tan immillorables que s'ha arribat a parlar d'oportunitat històrica. Potser el terme resulta massa grandiloqüent i amb connotacions un xic dramàtiques, però és cert que es tracta del moment adequat. La conjuntura és propícia des de molts punts de vista, sigui per la correlació de forces al Congrés de Diputats, sigui pel compromís reiterat del president del Govern espanyol Rodríguez Zapatero d'aprovar l'Estatut que rebi un ampli consens i sigui constitucional. Però no és sols

una promesa; és més que això, és un objectiu polític d'abast més general i ambiciós.

Es tracta, 25 anys després, de donar a l'Estat de les Autonomies un nou impuls en profunditat que haurà de contribuir a un renovat ímpetu de progrés i cohesió, tal com ho va fer l'originari. Ignorar-ho, desaprofitar-ho, no seria assenyat; no veure el seu potencial seria lamentable. És cert que una reforma en la direcció que s'apunta deixaria per un temps poc espai al victimisme i de bon segur això és el que a alguns els hi reca.

Lamentablement, la proposta de nou Estatut que el dia 30 de setembre aprovà el Parlament de Catalunya ha aixecat una enorme polseguera i estem submergits en una retòrica diabòlica, bàsicament del nacionalisme central que a vegades es retroalimenta mútuament amb el perifèric. El text és sens dubte tècnicament millorable i compta amb punts i propostes que són discutibles⁸ i que, precisament, seran discutides i acordades en el tràmit parlamentari a les Corts Generals.

Justament d'això es tracta. El nostre és un sistema pactat entre l'Estat i la Comunitat Autònoma, i que té la Constitució no com a límit sinó com a garantia. El Partit Popular, mentint com ho fa, juga a ser Milosevic i aprofita per recuperar la crispació, tensar el país i enfrontar als ciutadans.⁹ A nosaltres els socialistes ens toca posar seny, calma i responsabilitat i n'haurem de posar molta. No és gens fàcil passar d'un Estat centralista a un Estat d'estructura composta, i Espanya ho ha fet amb seguretat i eficàcia, de manera exemplar i amb molts bons resultats.

Tanmateix, encara és menys fàcil acostumar als esperits a veure les coses d'una manera diferent a la marcada pels atavismes d'un i altre signe, a canviar les actituds, les mentalitats, els recels, allò que l'any 1932 Azaña ja demanava, justament amb aquest significat, de *canviar la política del sistema*.¹⁰ Dóna vertigen comprovar com 70 anys més tard encara estem enrocats en els mateixos tòpics, en la mateixa incomprensió.

Aquesta és una assignatura que algun dia haurem d'aprovar, que precisa de molta pedagogia, de molt bona política, de poca politiqueria i de bon lideratge polític. En aquest sentit, en el PSC entenem que el federalisme podria ajudar en la mesura que és pacte, és lleialtat i, sobretot, és confiança mútua. Aquesta és la direcció en la que proposem avançar.

Com s'ha vist d'immediat, les dificultats han estat moltes i de diversa índole. Per començar, el moment, vist ara des d'una altra perspectiva, no ajuda. Transcorreguts aquests 25 anys, ja no es tracta de guanyar la democràcia i recuperar l'autogovern, ja no existeixen aquests possibles elements bàsics de consens que podien contrapesar les tensions ideològiques, ni tampoc un clamor popular actuant com esperó.

El Dictamen del Consell
Consultiu va tenir la virtut
d'amalgamar el bloc dels partits
de govern i reduir el marge de
maniobra de CiU, tot i que les
desqualificacions al Dictamen i
al Consell intentessin mantenir
l'escletxa. El finançament fou
l'últim reducte i el pretext per
donar el tomb al sentit
del seu vot.

En la normalitat democràtica, tot i que la reforma de la norma institucional bàsica de Catalunya és sens dubte una qüestió de país, entre algunes forces polítiques prima més el tacticisme i el càlcul partidista immediat, el mirar de cua d'ull les enquestes mentre es debaten les propostes. Són massa evidents la recança de CiU, que se sent ultratjada estant a l'oposició, que veu l'èxit del nou Estatut sobretot com un *trunfo* per als seus adversaris polítics i, en particular, per al president Pasqual Maragall, així com els temors d'ERC a veure's desbordada pel maximalisme de Convergència en la seva disputa particular per un sector de l'electorat. Tanmateix, l'aprovació al Parlament ha donat oxigen a Convergència i al seu, ara potser sí, líder Artur Mas, i no sembla que les enquestes premien la posició dubitativa o equidistant que en alguns moments clau ha tingut ERC. Portar CiU al consens i al vot favorable a l'Estatut només ha estat possible, com dèiem, quan Convergència s'ha convençut, després del dictamen del Consell Consultiu, que no podia trencar l'acció en bloc del tripartit.

Més enllà del context polític, l'opció adoptada i el mètode emprat han comportat una dificultat afegida. Per suposat que el fet de procedir a la reforma de l'Estatut abans de reformar la Constitució, el que comença a ser un costum, és la primera de les dificultats ja que allò normal és que fos a la inversa. Hauria estat més còmode abordar primer la reforma del marc general, i aquesta disfunció explica gran part de les tensions expressades en el procés de reformes estatutàries.

En el còmput de les dificultats tampoc és menor el que s'hagi optat per fer-ne un de bell nou, del primer a l'últim article, de manera que tot o quasi tot es posa en revisió i no per reformar de manera més o menys amplia l'Estatut vigent. Sens dubte, la gran dificultat ha estat que tot això, que ja era prou complex d'abordar, s'ha fet mitjançant un mètode probablement massa obert, amb tots els riscos que comporta.

Que la reforma fos d'impuls parlamentari i no governamental fou una decisió política que volia accentuar el caràcter plural i integrador de voluntats que ha de tenir la norma institucional bàsica d'un país, el seu marc de convivència, en definitiva. L'impuls parlamentari, front a altres opcions igualment legítimes però emprades de forma esbiaixada per alguna altra Comunitat, tenia per objectiu deixar clar el protagonisme de tots els grups amb representació parlamentària i, per aquest biaix, la de totes les sensibilitats per tal que la societat entera hi fos representada.

La ponència, per tant, no disposava d'un projecte de llei presentat pel Govern a partir del qual treballar, ni va voler fer-ho a partir de les quatre respectives propostes que el PSC, CiU, ERC i IC-V elaboraren durant la legislatura anterior. Es decidí suplir aquest buit demanant a l'Institut d'Estudis Autonòmics (IEA) que elaborés uns estudis que anà lliurant al llarg de diversos mesos i que, a tall de documents de treball, han servit de base per a les propostes i debats de la Ponència.

L'IEA, amb el seu director al capdavant, va fer una feina ingent i va complir amb escreix la petició de que explorés els límits de la Constitució. El resultat va ser un treball seriós, minuciós i, sobretot, molt innovador i heterodox des del punt de vista del plantejament de qüestions cabdals del sistema autonòmic i constitucional, situat a més tant en la banda alta autonòmica i constitucional que fins i tot va suscitar d'immediat un cert enrenou entre una part de la doctrina publicista. En definitiva, allò que el Dr. Carles Viver va posar en mans dels membres de la Ponència va ser un text *savant*, d'exploració acadèmica, indicant a la ponència que a ella li tocava adaptar-lo i convertir-lo en un text polític. És de témer que en aquest procés, en un impuls inicial que ha deixat empremta, més que no pas millorar es va empitjorar el text, introduint alegrement quantitat de fórmules que després el propi Institut es va cuidar d'assenyalar com inconstitucionals a consul-

Lamentablement, la proposta de nou Estatut aprovat pel Parlament de Catalunya ha aixecat una enorme polseguera i estem submergits en una retòrica diabòlica, bàsicament del nacionalisme central que a vegades es retroalimenta mútuament amb el perifèric.

ta de la pròpia Ponència i que més tard el dictamen del Consell Consultiu número 269/2005 d'1 de setembre va reblar en tornar a assenyalar aspectes de inconstitucionalitat en 19 articles i, depenent de la interpretació, també possible inconstitucionalitat en altres 36. D'aquests últims, impròpiament *interpretatius*, encara en queden onze per atendre.¹¹

2. El contingut del nou Estatut

La proposta aprovada pel Parlament el 30 de setembre, i enviada al Congrés de Diputats per a la seva tramitació el 5 d'octubre, consta de 227 articles, front als 57 de l'Estatut de 1979, ordenats en set Títols. El Preliminar, relatiu als elements «identitaris»; el Primer, relatiu als drets i deures i principis rectoris; el Segon, de les institucions; el Tercer, del Poder judicial a Catalunya; el Quart, de les Competències; el Cinquè, de les relacions de la Generalitat amb l'Estat, amb les

altres Comunitats Autònomes, amb la Unió Europea i de l'acció exterior; i el Sisè, del finançament de la Generalitat i l'aportació catalana a les finances de l'Estat. A més, un Preàmbul, onze Disposicions Addicionals, tres Disposicions transitòries, cinc Disposicions Finals i una Disposició Derogatòria introduïda a ultimíssima hora com a esmena tècnica i que hauria pogut donar la situació divertida i –ara sí– ben singular, que Catalunya tingués no sols un si no dos Estatuts.

Formalment és una reforma que es planteja d'acord amb els procediments previstos a la Constitució i a l'Estatut vigent, però materialment és un nou Estatut, cosa que és perfectament possible i ajustada a la legalitat. Aquesta és la forma més sintètica d'acabar amb una absurda polèmica que, des dels inicis del procés, i també ara, sovint es planteja.

De tots aquests títols el nucli dur de l'Estatut rau en el de competències i en el del finançament; fins i tot podríem dir que, atenent a la percepció de la ciutadania, que és aquest últim l'àmbit material més necessari. El Preliminar és el més simbòlic i el que ara es troba visceralment al centre de la polèmica, mentre que els de drets i deures i d'institucions són els que tenen una clau més nítidament interna: l'un afecta a la concreció de drets cívics i socials dels ciutadans i les polítiques que els poders públics hauran de desenvolupar per garantir-los; l'altre, a un millor i més ampli tractament de les institucions de Catalunya, inclòs el govern local. Els títols relatius al Poder Judicial i a les relacions amb l'Estat i la UE són aquells en els que l'impuls dels elements federals es fa més palès; també ho fa, per cert, el Títol del finançament.

Segurament, la millor manera de procedir a un examen més detallat del què implica la proposta d'Estatut, no sols com a novetat sinó sobretot –i atès el moment en què estem en escriure aquest article– com a projecte problemàtic, és fer un seguiment de les dificultats que han anat sor-

El Partit Popular, mentint com ho fa, juga a ser Milosevic i aprofita per recuperar la crispació, tensar el país i enfrontar als ciutadans. A nosaltres els socialistes ens toca posar seny, calma i responsabilitat i n'haurem de posar molta.

70

gint i veure com aquestes han anat variant en funció del moment i de l'àmbit –català o espanyol, a vegades ambdós– en que s'han plantejat.

Durant la primera lectura, allà pels mesos de maig-juny de 2005, la polèmica es centrava en les competències, en la proximitat de les competències, tant pel que fa als 56 articles que regulen diverses matèries com en relació a l'extensió i detall de les submatèries. En algun moment la ponència va tenir entre les mans algun article que ocupava set planes, i els de dos eren normals per mor sobretot de les aportacions dels ponents i d'altres instàncies que «completaren» els textos provinents de l'IEA.

A més, la polèmica girà al voltant dels termes que s'utilitzaven per «blindar» les competències, el caràcter «excloent» de les competències exclusives de la Generalitat i la constitucionalitat d'unes i altres. El «blindatge» de les competències és una bona expressió per permetre'ns unes consideracions sobre l'efecte en les negociacions del que podríem anomenar paraules o conceptes-tò-

tem, amb les que segurament ens les haurem de veure encara. N'hem tingut d'altres: «ambició», «retallada»; també «drets històrics» forma part d'això... En qualsevol cas, la primera victòria d'aquest llenguatge totèmic, instrument indispensable per a l'èxit del pensament únic, és que tots l'assumim i el fem nostre.

2.1. Competències i lleis orgàniques

En l'àmbit de les competències la proposta d'Estatut proporciona enormes capacitats, un arsenal competencial per fer les polítiques que, des de la proximitat, donin resposta a les preocupacions quotidianes de la gent: l'habitatge, la sanitat, l'educació, l'ocupació, el medi ambient, etc. Si comparéssim l'Estatut del 79 amb la proposta actual es comprovaria d'immediat les diferències del punt de vista del contingut, tan quantitatiu com substancial, del punt de vista del model i del punt de vista de la tècnica legislativa.

L'objectiu de la reforma en aquest aspecte era doble: un increment de l'autogovern a través d'un augment i millor delimitació de les competències i un increment i millora del finançament. Ambdós aspectes, entesos com instruments necessaris per fer les polítiques que permetin garantir una millor qualitat de vida als ciutadans. Es tractava també d'assegurar les competències assumides front a possibles laminacions o buidaments d'aquestes que, a través dels títols transversals de competències estatals o d'un ús expansiu de les bases, s'ha anat produint en aquests anys passats de posta en marxa de l'Estat de les Autonomies.

Però, com s'ha procedit a garantir-les, quina ha estat la tècnica emprada? La proposta de nou Estatut ho fa a través d'una tècnica legislativa que planteja un model del tot diferent a l'habitual en el sistema de distribució de competències entre l'Estat i les autonomies. És en sí mateixa una tècnica plenament constitucional, per bé que les seves concrecions poden no ser-ho sempre, i això obliga a ser molt curosos a l'hora de precisar la

definició unilateral de la tipologia de competències, cosa a la que es dedica el primer capítol del Títol IV de competències en els articles 110 a 114, quan defineix unilateralment la competència exclusiva, la compartida i l'executiva, quan configura allò que és *bàsic* o l'activitat de foment. En la Constitució no trobem aquesta definició, cosa que fins ara només ha fet la jurisprudència del Tribunal Constitucional, el que ens pot donar una idea de la magnitud de la gosadia i de la dificultat de la nostra proposta.

També obliga a extreure la cura quan, com succeeix en el capítol segon –articles 116 a 173– l'Estatut procedeix a regular els àmbits materials sobre els que genèricament s'assumeix competència, començant per l'agricultura, la ramaderia i els aprofitaments forestals i acabant per la videovigilància. L'atribució del tipus de competència es fa a través de la modulació detallada d'un catàleg de submatèries, caracteritzant en cada cas el tipus concret de competència –exclusiva, compartida, executiva– que és assumida. Això ha obligat a la Ponència a una prolixa discussió punt per punt, en algun cas treballant –com ja ha estat dit– amb esborranys d'articles que han arribat a ocupar set planes (el de seguretat).

Sens dubte, això pot explicar la morositat del procés però també la dificultat dels acords. Per començar, podem trobar especialistes i coneixedors d'àmbits materials concrets, però segurament no hi ha a tot Espanya un expert en dret públic que tècnicament domini i conegui en profunditat tots els àmbits materials, i tanmateix els ponents han assumit aquesta càrrega titànica no sempre amb el rigor necessari, sobretot quan es veien animats per una pruija partidista que abocava a una certa subhasta.¹² Aquesta dificultat ha quedat palesa quan el propi l'IEA va haver de suggerir algunes redaccions més sintètiques, emprant en algun cas categories més àmplies que poden facilitar l'encaix a la Constitució sense cap detriment per l'abast competencial de l'Estatut,

Portar CIU al consens i al vot favorable a l'Estatut només ha estat possible quan Convergència s'ha convençut, després del dictamen del Consell Consultiu, que no podia trencar l'acció en bloc del tripartit.

71

tut, i també quan el Consell Consultiu va haver d'assenyalar després els aspectes d'inconstitucionalitat en què s'havia caigut.¹³

La tècnica legislativa emprada és efectivament una tècnica plena d'oportunitats, que té alguns precedents en dret constitucional comparat; la Constitució suïssa, per exemple, per bé que no podem menystenir que parlem d'una Constitució, és clar... Però, al mateix temps, també és una tècnica plena de riscos, precisament pel seu grau de detall i per la seva enorme complexitat. El debat al Congrés del Diputats segurament obligarà a un exhaustiu examen dels articles i a una prolixa discussió de les submatèries, de la seva qualificació, de l'afectació dels títols transversals, etc. Amb tot, probablement després del seu debat a les Corts, aquesta tècnica marcarà un nou tractament legislatiu de la distribució de competències en el nostre sistema. De cara endins, no es pot negligir tampoc que, a mig termini, una regulació tan detallada corri el risc d'una certa petrificació. Continuem pensant, però, que formules com les que va proposar l'IEA després de la primera lectura del text per la Ponència, o les que va presen-

tar el Grup Socialista a aquest Títol IV, podrien ser en aquest sentit d'utilitat.

La novetat del mètode emprat per incrementar l'autogovern consisteix no sols en la tècnica adoptada per assumir competències, tal i com s'ha dit en el paràgraf anterior, si no també perquè va acompanyat de la proposta de modificació de lleis orgàniques així com de la proposta de transferències o de delegacions prevista a l'article 150.2 CE. És sobre aquest triple sistema que es completa el feix de competències i potestats atès que, altrament, algunes serien impossibles d'assumir sense aquesta afectació; això passa en relació al Títol III sobre el Poder judicial a Catalunya o respecte a alguns articles del Títol V relatiu a les relacions amb l'Estat i amb la Unió Europea.

Novament és una opció arriscada. Ens movem en un terreny molt delicat del que tot d'una ens en farem càrrec si es considera que la reforma de lleis orgàniques i les de l'article 150.2 CE són, sense discussió, competència estatal. Efectivament, el Parlament de Catalunya té iniciativa per

proposar aquestes reformes i transferències, però sols iniciativa. El fet que l'Estatut, per bé que aprovat com a llei orgànica, incorpori aquestes previsions no pot operar ni imposar les reformes, de manera que existeix un risc de trobar-nos ja sia amb normes en blanc, ja sia amb normes que, recollides en detall en l'Estatut –futures reformes de les lleis orgàniques corresponents, com ara la LOPJ, per exemple– deixin obsoletes.

Ni una cosa ni l'altra fóra bo per a la dignitat i rang de l'Estatut en tant que norma institucional bàsica de Catalunya. En això el Consell Consultiu també ha estat clar quan diu que «es tracta de competències extraestatutàries i diferides», referint-se en la pàgina 17 del seu Dictamen a la proposta de transferència o delegació i aconsella un ús prudent. Per tant, seria expressió d'un bon criteri fer-ne un ús assenyat, fer les propostes indispensables en l'àmbit de la justícia, per la transferència d'infraestructures com ports i aeroports, concentrar la força en els punts realment d'interès necessari i no dispersar l'atenció proposant un ventall de reformes i transferències sense prioritzar-ne cap, una bona administració dels temps i els objectius és indispensable per aconseguir els resultats volguts, més si es té en compte que aquesta potestat d'instar reformes i transferències o delegacions continuen sempre al nostre abast conforme a la Constitució i no s'esgoten en aquest procés de reforma estatutària.

2.2. Drets històrics

En els darrers moments, previs al Dictamen de la Comissió que va tenir lloc el 29 de juliol del 2005, la qüestió que es suscità amb un fort debat intern a Catalunya va ser la dels drets històrics. Fou un moment clau en el que de forma certa es va posar en risc l'aprovació a Catalunya de la reforma.

La crònica de com van aparèixer els drets històrics en els treballs de la Ponència no deixa de tenir la seva gràcia, sobretot tenint en compte com van esdevenir d'immediat un d'aquells tò-

Que la reforma fos d'impuls parlamentari i no governamental fou una decisió política que volia accentuar el caràcter plural i integrador de voluntats que ha de tenir la norma institucional bàsica d'un país, el seu marc de convivència, en definitiva.

tems de referència sense el qual semblava que es posava en qüestió l'existència mateixa del poble català.

Val a dir que la Ponència ja havia incorporat en el Títol Preliminar i de forma pacífica un article, el 5, que disposava que «L'autogovern de Catalunya es fonamenta en els drets històrics del poble català, que el present Estatut incorpora i actualitza», i que era expressió i constatació d'una realitat secular. Hi ha un evident fonament històric que explica l'estructura amb què es va dotar l'Estat el 1978, de la qual n'és clara expressió l'article 2 de la CE. Llevat d'això, en cap moment al llarg dels més de 18 mesos que ja havien durat els treballs de la Ponència –com tampoc havia passat durant el debat constituent ni en els 25 anys d'autonomia– s'havia plantejat cap referència als drets històrics com a fonament de les competències de la Generalitat.

La novetat es produeix aproximadament a mitjans de juliol, a pocs dies de la convocatòria de la Comissió d'Organització i Administració de la Generalitat que hauria de dictaminar la proposició de l'Estatut, a partir d'unes notes dels lletrats en el sentit d'advertir que es deia però no constava cap actualització concreta dels drets històrics, més l'aclariment que els propis lletrats van fer als grups de CiU i ERC de que no es podien assumir directament les competències de trànsit perquè estaven transferides i que, en tot cas, els bascos les tenien en virtut dels drets històrics conforme a la Disposició addicional primera de la CE.

D'immediat, CiU i ERC van invocar els drets històrics per a fonamentar totes aquelles competències que no podien entrar ni ser assumides conforme a una recta intel·ligència de la Constitució, ni tampoc per la modificació de lleis orgàniques, a més d'aprofitar per obviar la necessitat de sol·licitar-ho per via de transferències, entre onze i set matèries segons el Grup es volien incorporar per aquesta via.¹⁴

L'IEA, amb el seu director al capdavant, va fer una feina ingent i va complir amb escreix la petició de que explorés els límits de la Constitució. El resultat va ser un treball seriós, minuciós i, sobretot, molt innovador i heterodox des del punt de vista del plantejament de qüestions cabdals del sistema autonòmic i constitucional.

Òbviament, tot el mètode i sistema seguit fins aquell moment quedava substancialment capgirat i modificat. Els arguments del Grup Socialista-CpC no van servir de res, sí però la seva fermesa, i va ser necessari que el Consell Consultiu es pronunciés el més de setembre sobre la seva inconstitucionalitat perquè ERC¹⁵ es realineés amb el tripartit i s'abandonés aquella quimera. La reivindicació dels drets històrics com a fonament de les competències de la Generalitat mai no ha format part, d'altra banda, de la tradició del catalanisme.

Segurament aquesta polèmica ha aixecat encara amb més força la que ara, en escriure aquestes línies, gira al voltant del terme «nació». La seva utilització en solitari en el paràgraf primer de l'article 1 ha encès un enorme i crispat debat polític, majoritàriament fora de Catalunya, al que

La reivindicació dels drets històrics com a fonament de les competències de la Generalitat mai no ha format part de la tradició del catalanisme.

74

no desinteressadament tothom s'apunta. Però també és cert que causa un neguit indubtable a molts ciutadans de Catalunya, respecte dels quals tot diàleg serà poc. El terme «nació» –polisèmic, amfibològic...– va entrar amb tota naturalitat al Títol Preliminar de l'Estatut.¹⁶ Hi ha raons per entendre que a l'empara de l'article 2 CE és constitucional. El Consell Consultiu així ho ha considerat, però no tothom ho veu d'aquesta manera; tot depèn, és clar, del registre i clau amb què es consideri la noció.

En els documents del PSC hi figura des de sempre, diríem altre cop, de forma natural. De fet, els nostres òrgans s'anomenen Comissió Executiva Nacional i Consell Nacional. El PSC no és un partit nacionalista; és, sí, catalanista i de tradició federalista i en el seu si conviuen perfectament persones que representen la diversitat i pluralitat de la societat i del poble de Catalunya.

És la naturalitat de saber-se formant part d'una comunitat, d'una mateixa identitat nacional, sense que això sigui vist com a motiu de confrontació, ans al contrari, sentint-se part integrant d'Espanya i amb una feliç convivència de les identitats que niuen en nosaltres. Amb la naturalitat de qui considera que al segle XXI, a di-

ferència del XIX, una nació no té com a destí inexorable l'Estat ni tampoc que en un Estat només hi tingui cabuda una nació. Amb la naturalitat, també, dels que no tenen un sentiment torturat i tràgic del país, Catalunya, si no que creuen i volen un país segur de sí mateix, ple de confiança en el seu futur i del seu rol. Però, certament, estem davant d'un concepte en el que conflueixen tants elements simbòlics, sentimentals i jurídics que trobar de forma serena la solució que conciti més voluntats sembla difícil. Però s'aconseguirà i, sigui quina sigui la fórmula, no deixarem de ser el que som, el que val tan per a uns com per als altres.

No ens ajuda en aquesta polèmica que, amb la mateixa seguretat que afirmem el que som, la Ponència no hagi estat capaç d'al·ludir a Espanya sense la utilització d'eufemismes¹⁷ acomplexats que volen disfressar una realitat incontestable.

2.3. Inconstitucionalitats i finançament

Per últim, la darrera polèmica en l'àmbit català es produí el més de setembre, a les portes del debat al Ple per l'aprovació de la proposta d'Estatut. La polèmica va girar al voltant del Dictamen del Consell Consultiu que el Grup de Convergència i Unió es va apressar a dir que sol·licitaria per avalar la seva defensa dels drets històrics com a font específica d'atribució de competències i la seva proposta de finançament. La resta de Grups també van demanar el Dictamen sobre tot el text i amb especials pronunciaments sobre la constitucionalitat de diversos articles. El Dictamen va ser clar respecte a la inconstitucionalitat dels drets històrics com a fonament de les competències, sobre la proposta de finançament de CiU i sobre determinats articles.

Probablement només des de una certa ingenuïtat podia sobtar la frívola però abrandada desqualificació que el grup de CiU va fer d'una de les institucions del país pel fet que el dictamen no s'ajustés als seus desitjos. Va ser una maniobra

no sols poc elegant i respectuosa ni amb la institució ni, en conseqüència, amb el país, si no fins i tot poc democràtica, el que és pitjor. Com ja s'ha dit, el nostre Grup en tot moment va entendre que el millor aval per a les negociacions futures era acollir el dictamen i traslladar-lo en forma d'esmenes al text de l'Estatut, i així es va fer aportant un document d'esmenes signades conjuntament pel Grup socialista, el d'ERC i el de IC-V-EUA, a més de les onze ja esmentades i que varem aportar en solitari. Això i el fet que servís per consolidar el tripartit parlamentari serví per garantir l'única sortida possible que li quedava a Convergència: votar afirmativament l'Estatut.

Tanmateix quedava la peça clau del finançament. El Consultiu ja havia dit que la proposta del Govern era constitucional excepte en dos punts concrets: que la Generalitat podia disposar de capacitat normativa però no de *tota* la capacitat normativa i, per tant, que calia ajustar gramaticalment un paràgraf la dicció del qual ho donava a entendre, i que no es podien fixar quanties, topalls o percentatges, mentre que considerava inconstitucional la totalitat de la proposta de Convergència.

La negociació del Títol VI de finançament va adquirir així un paper estel·lar i agònic com a condició per al protagonisme i el sí de Convergència. També el finançament al conjunt d'Espanya ha esdevingut un instrument per a desempolsar els tòpics més rancis i convertir-ho en un debat sobre la solidaritat o la gasiveria dels catalans i la constitucionalitat o no d'un model que alguns pretenen es tracta del model basc de concert encobert.

El model que es proposa per negociar i debatre planteja un sistema estable i transparent de finançament que ens hauria de reportar més recursos d'acord amb el major esforç fiscal de Catalunya sense minva de la solidaritat. Res a veure amb tal com el pinten. És un model federal i, per tant, un model lleial, pactat i solidari que

cal examinar amb molta més calma de la que no ho han fet els comentaris epidèmics que ha rebut.

Al cap davall, el finançament ha estat revisat diversos cops i probablement mai s'ha fet la proposta d'una manera tan franca i lleial. La proposta final a l'Estatut és la del Govern i no el *cupo* encobert que demanava CiU. La diferència està en que no es tracta d'administracions tributàries separades, si no amb mecanismes de col·laboració/concertació preceptiva i no facultativa; en que planteja instàncies bilaterals, però també la participació en les instàncies multilaterals; en que dóna més competències i participació a la Generalitat en la capacitat normativa i recaptatòria, però en el marc de les competències de l'Estat i en que aquest participa directament en els tributs i rendiments; i en que defineix l'aportació

El model que es proposa per negociar i debatre planteja un sistema estable i transparent de finançament que ens hauria de reportar més recursos d'acord amb el major esforç fiscal de Catalunya sense minva de la solidaritat. És un model federal i, per tant, un model lleial, pactat i solidari.

de la Generalitat a la hisenda estatal tan per contribuir a les despeses de l'Estat com per a la solidaritat i als mecanismes d'anivellament.

De vegades tot és qüestió de percepcions i perspectiva, dels prejudicis que, més o menys imperceptiblement, s'arrosseguin com aquells amics que un dia venen en cotxe de vacances a Catalunya i diuen: «Caram! Com sou els catalans, cobreu per tot». I és clar, el que no veuen és que els catalans paguen sempre i cada dia encara que es desplacin per treballar. La solidaritat de Catalunya és el que menys es pot posar en qüestió i és profundament injust i no veraç fer-ho i, a més, volem continuar sent solidaris perquè aquesta també és una senya de la nostra identitat.

Epíleg

A l'anunci fet pel president del Parlament, Ernest Benach, en lliurar la proposta de nou Estatut al president del Congrés, Manuel Marín, «el portem per negociar i debatre», podríem afegir que conscients de que aquesta és la voluntat de la immensa majoria dels ciutadans de Catalunya, conscients també del preciós valor que l'Estatut té com a norma paccionada entre l'Estat i la nostra Comunitat Autònoma.

Necessitarem molta serenitat per imposar-nos a tan soroll, molta força tranquil·la per dominar els seculars dimonis desbocats per un dreta irresponsable. Per descomptat que el moment i la situació és molt complicada i més delicada fins i tot del que des de Catalunya podem imaginar. Moure allò visceral sempre és més fàcil que apel·lar al seny i a la raó i això val per a les dues ribes de l'Ebre.

Els riscos són immensos i no els podem negligir, però també ho són les oportunitats d'avançar. Per descomptat que els socialistes catalans i també de la resta d'Espanya hem arriscat molt. Si fem cas a Miquel Iceta deu ser que som els més patriotes, els que posem l'interès de país per damunt de l'interès partidari.

El procés serà complicat, molt complicat, però el sabrem gestionar. Tenim els objectius clars i comptem amb les persones per fer-ho, i al final tindrem un bon Estatut, l'Estatut que necessitem, i ens farem entendre i comprendre i entendrem i comprendrem perquè segurament compartim amb Juli Verne, per boca del capità Hatteras, que «no hi ha obstacles humanament insalvables si no voluntats més o menys exigents».

¹ BRYSON, Bill (2003): *Una breu Historia de casi todo*. RBA, Barcelona. (Pàgina sense numerar).

² Una informació puntual d'impressions i documents elaborats pel Grup Parlamentari Socialista i d'altres s'ha pogut seguir a través de la webblog de Miquel Iceta: www.iceta.org

³ BOPC VII núm. 213, dilluns 1 d'agost 2005.

⁴ Es tracta de la introducció del drets històrics per fonamentar algunes competències que variaven entre les 11 que reclamava CIU i les 7 que proposava ERC a través d'una disposició addicional.

⁵ El Grup SOC-CpC ha comptat amb l'ineestimable suport de Laia Bonet com a jurista i de tot l'equip tècnic del Grup per dur amb solvència la tasca d'esmenes i documents en el procés de reforma de l'Estatut.

⁶ En aquest sentit: *Informe sobre la reforma del Estatuto* (juliol 2003) i *Estudios sobre la reforma del Estatuto* (novembre de 2004), ambdós editats per l'Institut d'Estudis Autònomic o «Informe de la Comissió d'estudi per a l'aprofundiment de l'autogovern», de 19 de novembre de 2002. BOP número 366/VI, de 5 de desembre de 2002.

⁷ Inicialment la Ponència només estava formada pels Grups parlamentaris de CiU, PSC-CpC, ERC i IC-V-EA, i s'acordà que fos formada per dos titulars i dos suplents. Després, per necessitats internes de la coalició entre Convergència i Unió, la resta de grups tingueren la cortesia i acordaren que cada grup pogués comptar amb quatre titulars, sense suplents. Inicialment en formaven part els següents diputats i diputades, respectivament, Francesc Homs, Ramon Camp, Núria de Gispert i Jaume Camps; posteriorment, aquest darrer diputat va ser nomenat l'abril de 2005 membre del Consell Consultiu –cosa que no li va impedir, per cert, pronunciar-se en el dictamen—. El seu substitut, Artur Mas, va assistir en una única ocasió, en debatre's el Títol de Finançament.

El GSOC-CpC nomenà Miquel Iceta, Lúdia Santos, Joan Ferran i Àlex Masllorens.

El GEREC, Joan Ridaó, Jaume Huguet, Teresa Aragonès i Pilar Dellunde. Jaume Huguet deixà la Ponència en ser nomenat Conseller de Comerç i la plaça ha continuat vacant.

El GIC-V, nomenà Joan Boada, Jaume Bosch, Jordi Miralles i Dolors Comas d'Argemir. El Grup Popular s'incorporà a la Ponència després de les eleccions generals del 14 de març de 2004 i nomenà Francesc Vendrell, Isabel Olano, Belèn Pajares i Jordi Montaña.

⁸ El Grup Parlamentari Socialista va mantenir i portar fins al Ple del Parlament 62 esmenes. En va retirar 16, 35 les va defensar i retirar en ares del consens, però 11 esmenes que acollien les indicacions dels Consell Consultiu per ajustar el text a la Constitució les va defensar i portar a votació, perdent-les. Considerem que aquestes és imprescindible que siguin ateses, així com considerem d'utilitat les defensades.

⁹ Segons reporta el diari *El País* del 16 d'octubre de 1979, Manuel Fraga en un miting a Guadalajara ja deia: «*Mientras que el Gobierno de UCD y otros grupos políticos parecen aceptar la desmembración de España, la ruptura de la seguridad, el orden y la ley y el empobrecimiento de los españoles en un plan económico que lo prevé de un modo inevitable y en las acciones de destrucción de la cultura hispana y de la moral tradicional*». I el 30 del mateix, més a València i reportat pel mateix diari: «*La nación española se encuentra hoy, por desgracia, en proceso de destrucción de su unidad y de su identidad. Hay que detener la piqueta demoledora y poner en marcha el proceso de reconstrucción.*» El PP d'avui beu de les mateixes, i pel que es veu preclares, fonts de Alianza Popular. Santa Llúcia!!!

¹⁰ «Discurso sobre el Estatuto de Catalunya», 27 de mayo de 1932, a *Dos visiones de Espanya*. Círculo de lectores, 2005, p. 79.

¹¹ El Grup Socialista va portar fins a votació al Ple i va perdre les esmenes que asseguraven l'adequació a la Constitució d'onze articles, seguint el Dictamen del Consell Consultiu i que va perdre. Eren relatius als articles 33, drets lingüístics davant les administracions públiques; art. 117, aigua i obres hidràuliques; art. 140, infraestructures de transport i de comunicacions; art. 146, mitjans de comunicació social; art. 160, règim local; art. 141, joc i espectacles; art. 165, Seguretat Social; art. 182, designació de representats en els organismes econòmics i socials; art. 185, participació en els tractats de la UE; i art. 187, participació en institucions i organismes europeus.

¹² Aquest va ser el cas quan es discutia la competència de Universitats en voler incloure en el sistema universitari català i *expressis verbis* a la Universitat de Vic per promeses en aquest sentit fetes al territori per ERC i l'envit llençat després per CiU que, finalment, però sols al tràmit final del Dictamen en Comissió, va caure en favor d'una fórmula més genèrica i raonable.

¹³ En el mateix sentit el Grup Socialista-CpC havia mantingut fins al Ple 27 esmenes (compreses entre la número 218 i la 311), que anaven en aquesta direcció d'un tractament que, tot garantint les competències, reduís o eliminés els problemes de debat de l'encaix constitucional. Cal saber que els articles i les esmenes, tant en Ponència com en Comissió i en el Ple, s'aproven per majoria simple, el que va conformant el text i només la votació a la totalitat del text requereix la majoria qualificada de 2/3.

¹⁴ La Disposició Addicional Tercera recull 10 àmbits respecte dels quals es demana la transferència o delegació de competències, en ports i aeroports, en infraestructures de telecomunicacions, per a l'autorització de consultes populars per via de referèndum llevat de les modalitats establertes o reservades per la Constitució, sobre execució de la legislació sobre estada i residència d'estrangers i sobre règim sancionador d'estrangeria, sobre la selecció de treballadors estrangers en origen, en matèria de trànsit i circulació de vehicles, en expedició i homologació de títols acadèmics, i per a la delimitació de les demarcacions d'òrgans jurisdiccionals i planta judicial. La Disposició Addicional Novena recull els preceptes de les lleis orgàniques la reforma dels quals s'insta i que són: LO del Poder Judicial, LO del Tribunal Constitucional, Estatut orgànic del Ministeri Fiscal, LO de Règim electoral general, LO reguladora de les distintes modalitats de referèndum, LO d'organització i funcionament de l'Administració General de l'Estat, LO de les Forces i cossos de seguretat, així com les lleis de caràcter general o sectorial que regulin organismes o ens respecte dels quals l'Estatut doni potestats per a nomenar representants. El Grup Socialista-CpC també ha mantingut esmenes al respecte.

¹⁵ Potser convindria recordar que en aquells moments ERC estava sotmesa a una gran pressió de militants i simpatitzants i que el diumenge anterior a l'aparició estel·lar dels drets històrics, el diari *La Vanguardia* va publicar una enquesta elaborada per l'empresa Noxa que li donava una pèrdua en intenció de vot.

¹⁶ La dicció originària de l'esborrany de l'art 1 deia «Catalunya es una nació que, en exercici del seu dret d'autogovern, es constitueix en Comunitat Autònoma d'acord amb l'Estatut i la Constitució», el que semblava tan rotund com la dicció actual pel que fa al nostra identitat nacional i trobava un millor encaix en la CE des del punt de vista hermenèutic, fórmula que era una proposta transaccional del Grup Socialista-CpC.

¹⁷ Un exemple d'això es troba a l'article 7 de la proposta d'Estatut, quan regula la condició política de catalans que canvia la dicció continguda a l'Estatut del 79 («Gaudeixen de la condició política de catalans els ciutadans *espanyols* que tenen veïnatge administratiu a Catalunya») per la de «Gaudeixen de la condició política de catalans els ciutadans de l'Estat que...». L'esmena 17 del Grup Socialista-CpC proposava mantenir la dicció original i referir-se als ciutadans espanyols.